

SANAT EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN İMGE ÇÖZÜMLEME VE UYGULAMADA GÖRSEL KÜLTÜR ALGILARININ BELİRLENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Hatice Kübra ÖZALP

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi
hkozalp@konya.edu.tr

Öz

Bu araştırmanın amacı sanat eğitimi alan öğrencilerin görsel kültür imgelerini yorumlama, çalışmalarında görsel dil oluşturmak için kültürel imge ve sembelleri kullanabilme becerilerini belirlemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden etnografik yaklaşımın alt boyutu olan otoetnografik yöntem kullanılmıştır. Araştırma, Resim-iř Eğitimi Anabilim Dalı 2. sınıfta öğrenim gören 8 öğrencinin gönüllü katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin yaptıkları görsel çalışmalar ve yazılı metinler ile elde edilen veriler etnografik analiz ve içerik analizi ile çözümlenmiştir. Verilerin analizinde 6 farklı tema ortaya çıkmıştır. Yapılan analiz sonucunda öğrencilerin daha çok toplumsal değişim, aile, iletişim eksikliği- toplumsal yalnızlık ve teknoloji temaları üzerine imge kullandıkları görülmüştür. Ayrıca görsel kültür uygulama çalışmalarının öğrencilerin temsil gücü ile eleştirel düşünme becerilerini geliştirdiği gözlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanat Eğitimi, Görsel Kültür, Görsel Kültür Eğitimi, Kültür, Algı.

DETERMINING VISUAL CULTURE PERCEPTIONS OF STUDENTS OF ART EDUCATION IN IMAGE ANALYSIS AND APPLICATION

Abstract

The aim of this research is to reveal the ability of students who are studying art to interpret visual culture images and to use cultural images and symbols to create visual language in their works. Of the qualitative research methods, auto-ethnographic method which is a sub-dimension of ethnographic approach was used in the research. The research was carried out with the voluntarily participation of 8 students studying in the second year of the Department of Art Education. The data obtained by visual studies and written texts of the students were analyzed by ethnographic analysis and content analysis. When the data were classified, 6 different categories were created. As a result of the analysis, it has been seen that students mostly use images on social change, family, lack of communication - social loneliness and technology themes. It has also been observed that visual culture application studies have developed critical thinking skills and the power of representation of students.

Keywords: Art Education, Visual Culture, Visual Culture Education, Culture, Perception.

1. Giriř

Birey doğduğundan itibaren görsel pek çok uyarıcının etkisi altındadır. Bu uyarıcıları anlamlandırmak ve farklı anlamlar yüklemek zaman içerisinde deneyimlere dayalı olarak gelişen bir süreçtir. Bu uyarıcılar çevre ve toplum şartlarına göre şekillenen ya da o bölgenin kültürünü yansıtan ifadeler olarak kabul edilebilir. Aynı zamanda herkesin bildiği, kabul

ettiği, güncel formların genel bir anlamının olması görsel kültür imgelerinin evrensel yönünün olduğunun da göstergesidir.

1.1. Görsel Kültür: Çağın getirdiği toplumsal, siyasal, ekonomik olaylar görsel kurgularla topluma yansıtılmakta ya da toplumun niteliklerini temsil eden bir anlatım haline gelmektedir. Sadece dil ve anlatım olarak ifade edilmeyen düşünceler imgeler yolu ile de açığa çıkmaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte bu aktarım daha hızlı ve etkili olmaktadır.

Görsel kültür, imgelerin anlamlandırılmasına dayanmaktadır. Aykut (2013: 707), görsel kültürü geleneksel disiplinlerin ötesindeki görsellik yoluyla anlamlandırma yollarının araştırılması ve tanımlanması şeklinde tanımlamaktadır. İmgelerin kelimelerden daha güçlü anlatımı ve daha çok şeyi ifade edebilmesi yazılı araçlar olmadan da iletişim kurmada etkin görülmektedir. Mitchell (2002:169), görsel kültürün, edebi metinle resim arasındaki bir uyum olduğunu ve kelimelerle görüntülerin aynı şeye karşılık geldiğini vurgulamaktadır. Kültürü yansıtan görüntüler toplumun anlamlandığı o kültüre özgü yapısal bir kurgudur. Duncum (2005: 152), görsel kültürün sadece görsel olmadığını aynı zamanda belirli bir karaktere sahip görsel bir kültür olduğunu söylemiştir. Görsel kültür toplumun içinde bulunduğu sosyal, siyasal, askeri, psikolojik durumlar hakkında bilgi veren kültürel bir içeriktir. Bu içeriği sürdüren ve geliştiren de insandır. Barnard (2010: 34)'a göre görsel kültür görsel olan, insanlar tarafından üretilmiş, yorumlanmış ya da meydana getirilmiş, işlevsel, iletişimsel ve/veya estetik amacı olan her şeydir. Görsel kültür kültürel kimliği olan insan etkisiyle var olmayı sürdüren bir olgudur. Görsel kültür geleneksel dünya kültürlerinden beslenen ve yenilenen bir yapıya sahiptir. Görsel kültür çalışma alanı çağdaş kültürdeki görsel deneyimlerin zenginliğini yorumlamaya ve anlamaya çalışır. Bu çalışma alanı imgenin metinler arası dolaşımı içinde güç, tarih ve zevk kavramları yoluyla bilginin inşası ve tüketimin nasıl dile getirileceğine dair sorular ortaya koymaktadır. Görsel kültür günlük yaşamda görsel deneyimin kültürel yapısına odaklanır (Tavin, 1999: 95). Görsel kültürün toplumun yapısını yansıtmanın yanında geleneksel sanat eserlerini imge olarak anlamlandırıp çağdaş sanat anlayışını sürdürdüğü de görülmektedir. Anderson, (2004:8) görsel kültürün her türlü görsel eserler ve her türlü performansın yanı sıra müzelerde insanların inanç ve tutumlarını yansıtan, sergilenen eski ve yeni üretilen sanat eserleri ile yeni ve gelişmekte olan teknolojilerden oluştuğunu ifade etmektedir. Gelişen teknoloji ile birlikte popülerlik ve kapitalist düzen içerisinde görsel kültür imgelerinin amaçları da değişim göstermektedir. Bu konuda Carter (2008: 87), çalışmasında Don Brown 'un (2004) Davinci Code adlı kitabındaki heykel, mimari, ve resimlerde yer alan mesaj ve kodların çözümlenmesinin aynı adla çekilen filmde sonra insanlara daha da cazip geldiğini vurgulamaktadır. Yine geleneksel Batı

sanatını temsil eden Mona Lisa ve Son Akşam Yemeği adlı tabloların kitap, takvim, afiş gibi popüler kültür imajlarının satılmasında kullanıldığı örneğini vermektedir. Böylece geleneksel sanata rağmen popüler ve görsel kültür sürekli değişen kültürleşmenin bir parçası olmaktadır. İnsanın görsel kültür imgelerini anlamlandırma süreci deneyim ve psikolojiye dayanmaktadır. İmgeleri yorumlama ya da imge yaratma toplumsal olduğu kadar kişisel bir yönü de bulunmaktadır. Daiello, Hathaway, Rhoades ve Walker (2006: 312), öznel görsel ve öznel özelliklerinin kişiselleştirilmiş olarak okunması bakımından psikanaliz kuramı ilkeleri ile görsel kültürü ilişki bulmaktadır. Çünkü görsel deneyimler, içsel duygular ve bilinçdışı arasındaki derin bağların varlığı sonucunda anlamlandırılmaktadır. İster sinema ya da televizyon görüntüsü, isterse fotoğraf veya resim olsun, imgeler insan bilincinin bir ürünüdür. İnsan zihni ne kadar direnirse dirensin, az ya da çok bir derecede yaratılan bu imgelerin aslında kendisine gösterilenlerin etkisinde kalmaktadır (Parsa, 2004: 4).

Çağımızda bir pazar alanı olarak görülen görsel kültür popüler kültür ile birlikte ihtiyaçlara göre değişen bir kültür haline gelmiştir. Mirzoeff (1998: 3), görsel kültürü görsel teknoloji ile ilgili olan müşterilerce satın alınan anlama, hoşlanma, bilgi edinme alanı olduğunu söyleyerek kapitalist düzenin bir aracı olarak nitelendirmektedir. Başka bir açıdan görsel kültür imgeleri tüketim kültüründe katalizör etkisi yaratmaktadır. Görsel teknoloji ile ilgili olan yaklaşımda televizyon, sinema, müzik videoları, bilgisayar teknolojisi, alışveriş merkezleri, reklamlar, dergiler ve gazetelerin yarattığı imgeleri içine alan bir kültür görülmektedir (Uysal, 2011:3). İçinde boğulduğumuz internet, televizyon, cep telefonları gibi medya araçlarının bize sunduğu görsel olgular artık medyayı bir kültür yansıtıcısı kılmaktadır. Kapitalist bir toplumda iletişimin altında yatan amaç elbette tüketici pazarlarının sürekli genişlemesidir (Duncum, 2005: 152). Artık dünya küresel bir yapının içinde görsel imgelerle dolu bir kurguda kendi kitle kültürünü oluşturmaktadır.

1.2. Sanat Eğitiminde Görsel Kültür: Kitle kültürünü besleyen görsel kültür imgelerinin yoğun bulunduğu ve tüm görsel verileri anında her yere ulaştıran bir teknoloji ile sarılı olduğumuz çevrede eğitimin gücünü göz ardı edemeyiz. Algı eğitiminin gerekliliği sanat eğitiminin önemini ortaya çıkarmaktadır. Görsel kültürü sanat eğitiminde kullanmak, görsel kültür formlarını incelemek kültürel deneyim ve sanatsal bir birikim gerektirmektedir.

İnsanoğlu tarafından inşa edilen giderek artan bu görsel dünya, görsel kültür çalışmalarının odak noktasıdır. Çağdaş kültürde insanların yapılandırılmış çevreyi okuyabilmeleri ve görsel işaretleri yorumlayabilmeleri ve kullanabilmeleri büyük başarıdır. Günlük hayatta geleneksel, yüksek ve güzel sanatların öğretilmesinin yanında görsel kültürün geniş alanına eğilmek de çok önemlidir (Anderson, 2004:7). Görsel kültür sanat eğitiminde

farklı alanları bir arada algılamayı sağlayan bir unsur olabilmektedir. Duncum, (2005: 154) görsel kültürün sanat eğitimi ve eleştirel pedagojinin yanı sıra kendi başına gelişen disiplinler arası bir alan teşkil ettiğini ifade etmektedir. Resimlere ve eserlere nasıl baktığımıza ve baktığımız koşullara, onların bağlamları içinde görüntülerin incelenmesine odaklanılması görsel kültürün geniş kapsamlı bu alanın sadece bir boyutudur. Sanat eğitiminde popüler kültürün dahil edilmesini en erken ve en katı savunucusu olan Lanier (1957), sanat eğitimcilerinin yüksek sanat ve uygulamalı çalışmaların dar sınırları ötesine geçerek eleştirel düşünme ve kültürel anlayışa doğru ilerlemesi gerektiğini savunmaktadır (Aktaran: Tavin, 2005a: 7). Buna paralel olarak yine Bauerlein (2004: 11), temel prensip olarak görsel kültür çalışmalarının sanat eğitiminde yer almasının önemli olduğunu ifade etmektedir. Öğrenciler sınıf dışında yoğun şekilde kitle ürünleri ile karşılaştıkları için bunları sorgulama anlamında eğitim almaları gerekmektedir. Mamur, 2012; Grushka 2010; Daiello, Hathaway, Rhoades ve Walker, 2006; Marganić, 2010; Mitchell, 2002; Tavin, 1999; Tavin, Kushins ve Elniski, 2007; Tavin, 2005a; Tavin, 2000; Tavin, 2005b; Gil-Glazer, 2017; Shin, 2016; Barker 2010; Silvers 2004; Çıldır, 2015; Stankiewicz, 2004; Helser, 2004; Freedman, Stuhr, 2004 gibi yapılan araştırmalar da öğrencilerin görsel iletişim yeterliliklerini geliştirmesine duyulan ihtiyacı ortaya koyan, sanat eğitimi programlarında görsel kültür uygulamalarının yer alması gerektiğini vurgulayan ve sanat eğitiminde görsel kültürün programda uygulanabilirliğini örnekleyen çalışmalardır.

Sanat eserlerinin yanında çevrede bulunan pek çok uyarıcıya karşı öğrencilerin görsel algısının gelişmesi, çevreye karşı duyarlılığının artırılması gerekmektedir. Elkins (2003: 65; Aktaran: Daiello, Hathaway, Rhoades ve Walker, 2006: 313) öğrencinin görsel algısı hakkında daha bilinçli olmasının gerekliliği bakımından sanat eğitiminde görsel kültürün olmasını savunmaktadır. Bunu da görsel kültürü kavramsallaştırmaya yönelik bir eğitim olarak tanımlamaktadır. Sanat eseri ideoloji ve görsel kültürden oluşmaktadır. Görsel imgelere dikkat çekmeden, öğrenciler eleştirmeden ve incelemeyen gördüklerini kabullenme eğiliminde olabilirler. Eleştirel kuram toplumun yapılanmasının ideolojik olduğuna, otorite ve güç ilişkileriyle belirlendiğine vurgu yaparak, sistemi kültürel olarak çözümlenmeye çalışmaktadır (Türkcan ve Coşkun, 2016: 86). Görsel kültürü sanat eğitimi verilen sınıflarda incelemek öğrencilerin analiz etmelerini gerektirir. Çok yönlü bir sanat programı öğrencilerin sembollerini yorumlamalarını sağlar. Değerlendirme ve estetik seçimler yapmaları sağlar. Sanat, empatiyi ve bağlantı kurma yeteneğini geliştirmek, deneyim kazandırmak için iyi bir yöntemdir (Burger, 2011: 8). Çocukların yeterliliğini geliştirmek için en önemli husus görsel mesajların çözümlenmesi, yorumlanması ve seçilmesidir (Marganić, 2010: 1096). Eserin ön yapısında yer alan imgeleri anlamlandırmak arka yapıyı çözümlenmek demektir. Eleştirel

beceri öğrencilere sanat eğitimi ile kazandırılan bir alandır. Böylece öğrenciler sanat eserinin yansıtmak istediği düşünceyi anlarken farklı kültürlerin toplumsal yapısını da çözümlemiş olacaklardır.

Gil-Glazer (2017), eleştirel pedagoji ile ilgili fikirleri görsel kültürle birleştirerek teoriyi pratiğe geçiren bir eğitim yaklaşımı sunduğu çalışmasında İsrail'deki bir okulda Arap ve Yahudi öğrencilere uygulanan görsel kültür eğitim faaliyetlerini ve sonuçlarını açıklamaktadır. Gil-Glazer (2017: 7,10)'e göre görsel kültür eğitimine dayalı uygulamalarda hem öğretmen hem de öğrenciler paylaşmak ve tartışmak için önemli ve güncel olan konuları gündeme taşıyabilir. Araştırmanın sonuçları arasında iki farklı kültürde yer alan öğrencilerin birbirleriyle Filistin ve İsrail arasında süregelen savaşın boyutları hakkında zaman zaman şiddetli tartışmaların olduğu belirtilmiştir. Sanatçıların eserleri üzerinden yaptıkları uygulamalarda ise Arap ve Yahudi kültürü arasındaki farklı anlayış ve inanışlar tartışılmıştır. Örneğin, Arap öğrenciler hem kendi hem de Yahudilerin ataerki toplumlarını eleştirmişlerdir. Ya da Yahudi katılımcılar Arap kızlarının cinsellik hakkında bahsetmekten korktuklarını ve bu konu ile ilgili onlardan herhangi bir açıklama beklemenin yanlış olduğu fikrini paylaşmaktadır. Bu çalışmanın asıl amacı 1948 yılından sonra Filistinlilerin çektikleri acılara karşı farkındalık yaratmaktır. Araştırmaya katılan katılımcılardan bazılarında fotoğrafların incelenmesi sırasında bahsedilen bu acıları duymak zor gelmiş ve rahatsız olduklarını belirtmişlerdir. Ancak daha öncesinde yapılan projelerde olduğu gibi bu araştırmanın sonunda da iki grupta yer alan katılımcılar birbirlerini neredeyse hiç tanımadıklarını, karşılıklı korku ve önyargı ile ırkçı bir yaklaşımın olduğu sonucuna varılmıştır. Bu tür uygulamalar tartışmalı sosyal konular üzerinde etkili bir yaklaşımdır.

Görsel kültür çalışmaları genellikle disiplinler arasıdır. Lise ve üniversitelerde bu disiplinler arası program genellikle kültürel çalışmalar, sanat tarihi, grafik tasarım iletişim programları içinde bulunur. Geniş bir alana yayılmış olan görsel kültür geleneksel sanat tarihi araştırmasını ve geleneksel grafik tasarımının yanında popüler kültür, televizyon, sinema, dijital teknolojiye diğer yandan kitle iletişim araçlarıyla görsel anlatımı kapsayabilir (Anderson, 2004: 8). Bir görüntünün tarihsel, sosyal ve kültürel bağlamı ve içeriği, biçim ve biçimsel niteliklere göre önceliğe sahip olmaktadır. Bu değişim görüntülerin biçimsel niteliklerini herhangi bir şekilde yok saymak değil ancak bu nitelikleri sanat eserinin anlam ve değeri hakkında daha geniş bir bağlamsallaşmış ve tarihselleşmiş bir anlayışa araç olarak yeniden yapılandırmaktır. Böylece sanatçılar oluşturdukları eserlerin yapılarını kendi kültür ve bağlamlarını yansıtacak şekilde düzenlemekte, onlara anlamlar yüklemektedir (Carter, 2008: 98). Bu durumla ilgili Duncum (2004: 253), günümüzün baskın kültürel formlarını

anlamlandırılan işaret sistemleri üzerine kurgulanan sanat eğitiminin sonucunda, geleneksel kültürel formlar üzerine odaklanmamız gerektiğini ifade etmektedir. Çağdaş günlük yaşamın görsel kültürünü incelemeye karar verdikten sonra çağdaş kültürel alanların görsel özelliklerinin çeşitli şekillerde ve çeşitli derecelerde ne kadar önemli olursa olsun diğer işaret sistemlerini içerdiğini ve birden çok algılayışa hitap ettiğini kabul etmek gerekir.

Carter (2008: 100)'a göre öğrencileri görsel kültürleri hakkında bilgilendirmek, onların estetik eğitimini köreltmez, aksine onlara kültürümüzün yansımalarında nasıl yaşadığımızı öğretir. Böylece görsel kültür öğretimi daha derin bir anlayış ve daha zengin bir estetik deneyim yaşatır. Görsel iletişim becerisinin gelişmesi çocuğun bir görüntüden ne kadar etkilendiğinin anlaşılmasından ve kendisinin oluşturduğu görüntü ya da görseli nasıl manipüle ettiğinden anlaşılmalıdır. Bireyin zihnindeki görsel algı sırasında görüntünün yorumlanması belirli kategoriler oluşturmaktadır. Görsel olarak kodlanmış bir mesaj, sosyal ve kültürel çevrenin etkisinde olduğu kadar aynı etkilere tabi olan mesajların yorumlanmasında da etkilidir (Marganić, 2010: 1096). Öğretmenler sanat derslerinde seçecekleri örnekleri bazı kazanımlara uygun olacak şekilde belirlemeleri gerekmektedir. Heise (2004)'e göre "Bu imgeler ırkçı, cinsiyet ayrımcılığına dair ya da sınıfa özgü ilgileri nasıl şekillendirir? Bu imgelerde resmedilen güç nedir? Bu imgeler hangi yollarla çoklu kültürleri temsil eder?" gibi sorular öğrencilerin anlamlı öğrenmesini sağlayacaktır (Aktaran: Uysal, 2009: 24). Günümüzde çoğunlukla eğitimciler çağdaş sanat yapıtlarını sorgularken öğrenciyi harekete geçirmek için son on yıldır müzede, galeride hatta görüntünün yeniden üretiminde kullanılan diğer kamusal alanlar ve sanatın yaygın sunulduğu ortamlarda nesne temelli öğrenme (object-based learning) stratejilerine başvurmaktadır. Güncel sanat eğitimi disiplinler arası, öğrenciyi merkeze alan; proje veya web-tabanlı uzaktan eğitim modelleriyle yapılandırılmaktadır. Bu yaklaşımlar öğrencinin gözlem yeteneklerine odaklanmaya yarayan sosyal veya uluslararası konular, temalar ya da fikirler ile görsel kanıtları temel alan yorumların gelişmesine olanak tanıyan basit bir stratejiye dayanmaktadır (Aykut, 2013: 710).

Çağın getirdiği kültür anlayışı ve küreselleşme ile birlikte popülerlik olgusu ortaya çıkmaktadır. Görsel iletişim araçları yoluyla öğrenciler popüler kültür imgeleri ile oldukça iç içedir. Bu imgelerle düşünce sistemleri oluşturmak görsel kültürün şekillendirdiği bir durum olmaktadır. Tavin (2005a)'e göre popüler kültür ve görsel kültür aynı değildir ve sanat eğitimcileri ikisini karıştırmamaya dikkat etmelidir. Popüler kültür, günlük, yöresel, kültürel çevremiz, televizyonda izlediğimiz filmler, fast food'lar, kıyafetleri ifade eder. Görsel kültür ise popüler kültürü oluşturan imge ve nesnelerin ifade ettiği anlamlardır. Gökay (2004: 40), görsel tasarımların öğrenciler tarafından değerlendirilebilmesi için kültürün olabildiğince okul

ortamı içine çekilip öğrencileri bilinçlendirmek gerektiğini ifade etmektedir. Görsel kültürün eğitim açısından önemi çağdaş demokraside uygun şekilde öğretim yapılıp yapılamayacağı ile ilgilidir. Görsel kültürün bilgisayar, medya gibi iletişim araçları ile sosyal ilişkileri artıran yönü eğitim açısından özgürleştirici ve bütünleştirici yol izlemektedir. Verilen çalışmalardan yola çıkarak sanat eğitimi alan öğrencilerin görsel kültür imgelerini bilgi birikimleri, deneyimleri yoluyla algılama ve yazma becerilerini ortaya çıkarmak; aynı zamanda öğrencilerin kendi görsel çalışmalarını oluştururken kültürel simgeleri kullanma becerilerinin belirlenmesi araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli: Araştırmanın desenini nitel araştırma yöntemlerinden etnografik yaklaşımın alt boyutu olan otoetnografik yöntem oluşturmaktadır. Geertz (1973)'e göre etnografi yoğun bir betimleme terimidir (Aktaran: Merriam, 2015: 28). Kültürel anlayışları inceleyen etnografi yaklaşımı toplumların kültürel yapısını çözümlenmeyi amaçlamaktadır. Bir etnografi raporu betimlemenin ötesinde araştırmaya katılan bireylerin hayatlarını oluşturan anlamları ortaya çıkarırken araştırmacının yaptığı yorumları içermektedir (Wolcott, 1999; Aktaran: Merriam, 2015: 28). Burada etnografik yansıtmadan çok otoetnografik olarak kültürel ve etnik kökenlerin kişisel deneyimle ne şekilde ilişkilendirildiği ve ne şekilde yorumlandığı önem taşımaktadır (Ellis ve Bochner, 2000; Aktaran: Bedir Erişti, 2016: 159). Otoetnografik yöntemlerde değerler, inançlar ve kültürel bağıntılar ile kişinin kendi durumunu sorgulaması, bu sorgulamayı şeffaf bir biçimde yansıtması ve etnik bağlarını kişisel olarak yorumlaması gerekmektedir. Bu durum kişisel farkındalık ile kültürel farkındalık ve daha da ötesi kültürlerarası farkındalık ile araştırmayı zenginleştirmektedir (Fox, 2006; Aktaran: Bedir Erişti, 2016: 159). Bu nedenle sanat eğitimi alan öğrencilerin içinde buldukları kültürel şartları sorgulayıcı ve eleştirel bakış açılarını yansıtan görsel çalışmaları bu yöntemle ortaya çıkarılarak yorumlanmıştır.

2.2. Çalışma Grubu: Araştırmanın katılımcıları 2016–2017 Eğitim-Öğretim yılı Güz Yarıyılı Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-iş Eğitimi Anabilim Dalı 2. sınıf Ana Sanat Atölye dersinde yer alan 8 kız öğrenciden oluşmaktadır. Resim-iş Eğitimi Anabilim Dallarında Ana Sanat Atölye dersleri 2. sınıfta verilmeye başlanmaktadır. Bu ders kapsamında teorik bilgi yanında teknik öğrenme ve özgün çalışma oluşturulmasının sağlanmasına yönelik bir tutum izlenmektedir. Dolayısıyla araştırmanın çalışma grubu 2. sınıf öğrencilerinden oluşmuştur. İlgili bölümde kız

öğrenci sayısının fazla olması ve uygulama yapılan grupta erkek öğrencinin bulunmamasından dolayı araştırmanın çalışma grubunu sadece kız öğrenciler oluşturmuştur.

2.3. Veri Toplama Süreci: Araştırmanın veri toplama süreci üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın veri toplama sürecinde görsel ve yazılı veriler elde edilmiştir. İlk aşamada öğrenciler Richard Hamilton'un "Günümüz evleri" adlı ünlü eserini sanat eleştirisi basamaklarına göre incelemiştir. Sanat eleştirisinde Mittler (1986)'in ifade ettiği sanat yapıtının sosyo tarihsel zamanlarla ilişkisini kurarak yapılan bağlam içinde eleştiri yöntemi uygulanmıştır (Kırıçoğlu ve Stokrocki, 1997; 1.25). Silvers (2004: 21)'a göre öğrenciler sadece sanat eserine bağlı kalmayıp nesnelere birbiriyle ilişkisinin nasıl kurulduğunu ve diğer eserlere nasıl kaynak olduğunu değerlendirmeyi öğrenmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda öğrenciler eserin tekniği, konusu, biçimsel özellikleri ile birlikte eserin yansıtmak istediği düşüncenin anlaşılması için sembollerini yorumlamaya çalışmışlardır. Richard Hamilton'un bu eseri öğrencilerin oluşturdukları çalışmalara kaynak olmuştur. İkinci aşamada öğrencilerden bu eserden yola çıkarak günümüz toplum ve şartlarını değerlendirme amacına dayalı bir resim yapmaları istenmiştir. Öğrenciler resimlerinde kolaj tekniğini kullanmıştır. Freedman (2003: 99) araştırmasında sembollerin farklı anlamları içererek yeni ve etkili metinler oluşmasını sağladığından ve resimlerin, sembollerin yazılı metinden de güçlü olan etkisinden bahsetmektedir. Bu doğrultuda üçüncü aşamada ise öğrenciler yaptıkları bu çalışmaların alt yapısında yer alan düşünceyi (manifesto) belgeleyen metinler yazmıştır. Öğrencilerin kaynak olan eseri inceleme, kendi çalışmalarını oluşturma ve metin oluşturma sürecini içeren veri toplama süreci 3 haftalık ders saatinde tamamlanmıştır.

2.4. Veri Analizi: Etnografik çalışma olarak nitelendirilen bu araştırmadan elde edilen görsel ve yazılı veriler etnografik veri analizi ve içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Etnografik çalışma, kültüre ve günlük hayattaki sosyal düzenlemelere odaklıdır (Merriam, 2015: 191). Burada açıklayıcı analiz ve yorumlayıcı veri terimlerine dikkat çeken Wolcott'a göre açıklama araştırmada neler olup bittiğini; analiz, boyutların arasındaki ilişkinin sistematik açıklanması ve önemli özelliklerinin ortaya konmasını içermektedir. Yorumlama ise bulguların anlamlarının çözümlenmesiyle ilgilidir (Aktaran: Merriam, 2015: 191). Kültür araştırmalarında analiz, elde edilen verilerin açıklanması ve yorumlanması yoluyla yapılmaktadır. Bu araştırmada içerik analizi doğrultusunda öğrencilerin oluşturdukları resimler ve yazılı metinlerden elde edilen veriler, açıklanma ve yorumlanma şeklinde iki aşamada analiz edilmiştir. Açıklayıcı analiz aşamasında katılımcıların yaptıkları resimler ve yazdıkları metinlerdeki ortak ve önemli ayrıntılar belirlenerek temalar oluşturulmuştur.

Yorumlama aşamasında ise yazılı metinler yoluyla öğrenci çalışmalarının anlaşılması sağlanıp resimlerin yansıttıkları anlamlar incelenmiş ve sonuçlar elde edilmiştir.

Merriam (2015: 210)'a göre nitel bir araştırmanın iç geçerlilik veya inanılabilirliğin sağlanmasında kullanılan stratejilerden biri uzman incelemesi veya uzman gözden geçirmesidir. İyi bir uzman incelemesi ham verilere dayanarak ortaya konulan bulguların makul ve mantıklı olup olmadıklarının denetlenmesini kapsamalıdır. Bu doğrultuda araştırmanın iç geçerlilik veya inanılabilirliğin sağlanmasında elde edilen veriler araştırmacı ile birlikte iki uzman tarafından analiz edilmiş, yapılan analizler sonunda görüş birliğinin sağlandığı temalar esas alınmıştır. Bunlar toplumsal değişim, aile, iletişim eksikliği-toplumsal yalnızlık, eğitim, teknoloji, yapılandırılmış çevre (sağlık, çevre kirliliği) olmak üzere 6 temadan oluşmaktadır.

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde öğrenci çalışmalarında yer alan sembollerin anlamları çözümlenmeye çalışılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin görsel çalışmaları bir görsel kültür imgesi olarak öncelikle yapısal bir yaklaşımla sonrasında düşünsel temellere göre incelenmiş; bu değerlendirmeler yazılı verilerle desteklenmiştir. Öğrenci cevaplarının analiz edilmesi sonucunda elde edilen kategoriler ve cevaplar aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 1. Öğrenci Cevaplarının Temalara Göre Dağılımı

Temalar	Öğrenci Cevapları
Toplumsal Değişim	Toplumsal, kültürel, ahlaki, sosyolojik ve çağdaş dönemin değerlerini süzgeçten geçirip dikkati ilk olarak 'eski' ve 'yeni' kuşak çatışmasına çekmek istiyorum. İki aynı zamanı, başlıkta da görüldüğü gibi aynı çatı altında buluşturdum. İlerleme adı altındaki asıl kasıt nedir? (Ö1) Çalışmamda teknolojinin bizi ne kadar duyarsız ve bencil bir hale getirdiğine değinmek istedim. Pencerede gördüğümüz savaş bize kafamızı uzatınca görebileceğimiz kadar yakın... (Ö2) Kimse artık Suriye'deki katliam fotoğraflarına bakamıyor. O cansız çocukların bedenlerini görmeye kimsenin yüreği dayanmıyor. Bahsettiğimiz şey ölüm. Ölüm ve çocuklar... Birbirinden uzak durması gereken kelimeler. Tüm dünya hiçbir şeyi görmüyormuş gibi davranıyor. Olan bitenden haberimiz yokmuş gibi davranıyoruz. Kendi dünyamızda mutlu mesut yaşıyoruz huzur içinde! (Ö5) Eski aile yaşantılarının hep özlem ile dile getirilmesi ardından, eskiye dair hiçbir şeyi duygularımızda dahi barındırmak istemiyoruz. (Ö7) Teknolojinin hayatımıza girmesiyle birlikte birçok değerlerimizin farklılaşmasına şahit olabiliriz. Sanat, Eğitim, Kültür, Aile vb. gibi kavramlarda bu değişimler açıkça görülebilir. Artık farkına varmadan güzel olarak da nitelendirdiğimiz kavramlar yaşantımızın göz bebekleri haline gelmiştir. (Ö8)
Aile	İleri teknoloji, bir yıl içerisinde bir üst modeli çıkan telefonla, son derece lüks binalar ve mobilyalar. Bu binalarda yaşayan çocukların hiç yırtılmayan pantolonları ve çamura bulanmayan ayakkabıları. Ve yine hiç terlik yememiş (tadını bilmeyen) ebeveynlerin sevgi, ilgi ve merhametinden yoksun, çareyi sosyal ağlarda bulan, ileride o binalardan farksız, dimdik büyüyen çocuklar... (Ö1) Sanal dünya bizi çepeçevre sarmış ne yazık ki çerçevelerde sıcacık aile fotoğrafları olması gerekirken sanal dünyadan görüntülerle avunuyoruz. (Ö2)

	İslam öncesi Türk destanlarında kadın, ilahi bir varlık olarak tasvir edilirken günümüzde kadınlar hor görülmekte ve baskı altında kalarak susturulmaktadır. Sadece ülkemizde değil bütün dünyada pek çok kadına fiziksel ve psikolojik şiddet uygulanmakta. Bu günden haberli, habersiz yüzlerce, binlerce kadın aynı günde şiddetin çeşitli şekillerine maruz kalıyorlar. (Ö6) Çalışmada kalabalık bir aile ile tanışıyoruz. Elleri hamburger, cips, hazır ve sağlıksız besinlerin nasıl tüketildiğini gözler önüne seriyor. Kendilerinden geçmiş bir şekilde bir yandan televizyon izleyerek yemek yemeğe devam ediyorlar. Sağlıksız beslenmeleri bir yana dursun aile içi diyalog sohbet yok. Televizyona bağlı sadece yemek yemekle meşgul oysa aile denilince hoş sohbet, anlamlı yemekler gelir akla, masa da herkesin oturduğu, konuşulan bir yer burada bunu göremiyoruz. (Ö3)
İletişim Eksikliği- Toplumsal Yalnızlık	Resimde sol alt köşede iki kardeşin sırt sırta oturdukları ve bilgisayara ‘bilye nasıl oynanır’ sorusunu sorduğunu görüyoruz. Ne kadar acı bir tablo değil mi? (Ö1) Ruhu doyuran kuş sesi yok yapayız her şey o küçücük teknolojik aletlerin içinde sanıyoruz gerçek kuş yerine twitter amblemi yeterli bizim için. Peki ya ailemize sevdiğimizimize ne kadar duyarlıyız, acılarımızı, üzüntülerimizi, sevinçlerimizi ne kadar paylaşıyoruz? (Ö2) Hazır yemek yemek, iletişimsizlik, umursamazlık bir yana dursun peki çevremiz? Çevremizden bir haberiz o kadar meşgulüz ki başka şeylere, doğadan çevremizden bir haber yaşam sürüyoruz. (Ö3) İlkel bir yaşam için istekte bulunsak da bunun için çaba sarf etmiyor tam tersine sözde ‘yenilikçi’ teknolojinin birer esiri oluyoruz. Daha doğal 4 yıl olan bir bebek,40 yaşındaki bir insandan daha iyi teknolojik alet kullanabiliyor. Teknoloji insan yaşantısına yalnızlık getiriyor, sahiplendiğimiz evcil hayvanımız bile ilgi ve alakamızdan mahrum kalıyor. (Ö7)
Eğitim	50 yıl öncesi, teknoloji belki geriydi ama insanlık ileri! Resimde sağ alt köşede Rodin’in yapmış olduğu ‘Düşünen Adam’ heykelini ve kitapları görüyoruz. Bu tablo yaşadığımız tam da şu an! Dünyayı daha yaşanılabilir hale getirecek olan, doğruyu, merhameti, hoşgörüyü ve insan olabilme erdemini kazandıracak olan ebeveynler ve öğretmenlerdir. Bir çocuk bir dünya demektir. (Ö1) Görmüyoruz, duymuyoruz, ilgilenmiyoruz... Resmin içinde bir televizyon var içindeki savaş resimde bize aynı şeyi anlatıyor... Gazetelerin hayatımızın içinde yeri bile yok yaşam alanlarımızın dışında hepsi; gazetelerimiz, dergilerimiz, kitaplarımız yerine her şeyimiz sanal dünya...(Ö2)
Teknoloji	Teknoloji, insanın ölümüne sebep olmak, birebir iletişimi kesmek yahut kenar süsü gibi asıl vasfının dışında kullanılmak amacıyla geliştirilmemiştir. Kansere çözümler bulun, kitle imha silahları değil! Eğitimde teknolojiyi kullanın, okul çağındaki çocukları internet bağımlısı yapmayın. Teknoloji sadece biz insanlara, gelişmiş ülkelere değil herkese aittir. Sana, bana, ötekine hatta hayvanlara. Teknolojiyle GDO’lu gıdalar değil de az zamanda az emekle çok ve kaliteli üretimler yapın. Teknoloji, her ne kadar yararlı olsa da zararları da barındırabilir. İnsanların yararlı, eğlenceli, hoşnut olarak adlandırdıkları akıllı cihazların vb. olumsuz etkisi yaşamımızın bazı kesimlerine olumsuz anlamda aktarılmış durumdadır. (Ö4) Herkese yaşam. Yerinde teknoloji kullanımı. Teknolojiyi faydalı kullanım. Teknolojiyi hayatımızın bir bütünü olmaktan çıkarıp, onu ihtiyaç doğrultusunda kullanmaya yönelmeliyiz. Teknoinsan’’ olmaya DUR! diyelim...(Ö7)
Yapılandırılmış Çevre (Sağlık- Çevre Kirliliği)	Çağımızın farkında olmadığı ama gittikçe artan bir hastalıktır obezite Obezite dünyada en hızlı yayılan hastalıklardan birisi; sigaranın neden olduğu ölümlerin ardından ikinci sırada yer alıyor. Her yıl 300 bin insan obezite nedeniyle hayatını kaybediyor. Bütün ülkeler, sağlık harcamalarının yüzde 10-12’sini, obezite ve obezitenin neden olduğu hastalıklara harcıyor. Obezite kronik bir hastalıktır, genetik ve çevresel etkileşimleri vardır. Vücutta yağ dokusunun artması çok sayıda faktöre bağlıdır. (Ö3) Çalışmam da çevreye de değinmek istedim çünkü ben çevreci bir bireyim. Doğayı seven, onu koruyan, değer veren biriyim. Kolajda pencereden dışarıya baktığımızda çöp, atıklar, gazlar daha birçok şeyi doğanın yok oluşunu görüyoruz. Aslında doğayı sadece çöplerle değil kimyasal atıklarla, ses kirliliği ile toprak kirliliği, ışık, hava, su, radyoaktif vb. daha birçok şey doğanın yok olmasına neden oluyoruz. Hem kendimize hem doğadaki canlılara, hayvanlara ve daha birçok şeye zarar veriyoruz. Bilinçli birey olmak adına buna son verelim çevremizi sevelim koruyalım yeni nesillere güzel bir doğa bırakalım. (Ö3)

3.1. Birinci Çalışmaya Ait Bulgular ve Yorumlar:

Resim 1. Öğrenci Çalışması 1

Kağıt üzerine kolaj tekniğiyle yapılan bu çalışmada yüzey birkaç farklı alana bölünerek düzenlenmiştir. Resimde kapalı bir mekân içerisinde kadın, erkek ve çocuk olmak üzere 14 figür kullanılmıştır. Bu figürlerden bazılarının geleneksel kıyafetlerinin olduğu, bazılarının ise daha modern yapıda olduğu anlaşılmaktadır. Resim bazı yazı ve sözcüklerle zenginleştirilmiştir. Resmin sol üst köşesinde ayakta duran bir erkek silueti pencereden dışarıyı izlemektedir. Resmin ortasında geleneksel kıyafetler giymiş yaşlı kadın adama sarılmaktadır. Bu durumun tersi olarak resmin merkezinde genç bir kadın ve erkek birbirlerine sırt dönmüş şekilde oturmaktadır. Çalışmanın sağ tarafında düşünen adam heykelinin görüntüsü bulunmaktadır. Yanında ise tozlanmış kitaplar vardır. Çalışmanın sol tarafında ise bilgisayarla uğraşan çocuk görüntülerine yer verilmiştir. Çalışmanın sağında ve solunda büyük televizyonlar bulunmaktadır. Yine sol tarafta ise bilgisayar, telefon gibi teknolojik aletlerin içinde uzanmış, kulaklık takmış bir genç görülmektedir.

Çalışmanın konusuna ilişkin toplumsal değerlerin temalaştırılmaya çalışıldığı söylenebilir. İki farklı görünüşte insan tipi iki farklı zamana ait toplumsal yapıyı simgeler durumda gösterilmiştir. Çalışmanın konusunu öğrenci *Toplumsal, kültürel, ahlaki, sosyolojik ve çağdaş dönemin değerlerini süzgeçten geçirip özünü kolaj tekniği ile vermeye çalıştım. Bu çalışmamda dikkati ilk olarak 'eski' ve 'yeni' kuşak çatışmasına çekmek istiyorum. İki ayrı zamanı, başlıkta da görüldüğü gibi aynı çatı altında buluşturdum, şeklinde açıklamıştır. Çalışmada geçmişten günümüze değişen toplumsal yapıyı çözümlerken iki ayrıntı verildiği gözlenmiştir. Bunlardan ilki resmin üst kısmında yer alan geleneksel kıyafetleriyle oturan iki yaşlı insan görüntüsüdür. Yaşlı kadın adama sevgi ve merhametle sarılmaktadır. Burada insanların geçmişte birbirlerine besledikleri samimi duygulara atıf yapılmıştır. İkincisi ise, resmin sol tarafında yer alan elinde bilgisayar olan çocukların bilyenin nasıl oynandığını bilgisayardan öğrendiğini ifade eden bir ironi kullanılmasıdır. Bu ayrıntının üst tarafında yer*

alan çocuklar ise sokakta yere oturmuş bilye oynamaktadır. Eskiden sokakta oyunları birbirlerinden öğrenen çocuklar artık günümüzde bilgisayarda online oyunlarla iç içedir. Öğrenci burada yansıtmak istediği düşünceyi *Sol alt köşede iki kardeşin sırt sırta oturdukları ve bilgisayara 'bilye nasıl oynanır' sorusunu sorduğunu görüyoruz. Ne kadar acı bir tablo değil mi?* şeklinde ifade etmiştir. Çalışmanın sağ alt köşesinde Rodin'in Düşünen Adam adlı eseri ve tozlanmış kitaplar geçmişte insanlık için önemli değerlerin daha önemli olduğunu günümüzde bunların önemsiz görüldüğünü simgeleyen bir sembol olarak kullanılmıştır. Öğrenci bahsedilen durumu *50 yıl öncesi, teknoloji belki geriydi ama insanlık ileri! Sağ alt köşede Rodin'in yapmış olduğu 'Düşünen Adam' heykelini ve kitapları görüyoruz. Bu tablo yaşadığınız tam da şu an!* sözleriyle vurgulamıştır. Öğrenci, çalışmanın sol tarafında ise bilgisayar, telefon gibi teknolojik aletlerin içinde uzanmış, kulaklık takmış genç aile değerlerinden yoksun yetişen bireyleri temsil eden bir figür olarak kullanmıştır. Bunu da şu sözlerle ifade etmektedir: *İleri teknoloji, bir yıl içerisinde bir üst modeli çıkan telefonla, son derece lüks binalar ve mobilyalar. Bu binalarda yaşayan çocukların hiç yırtılmayan pantolonları ve çamura bulanmayan ayakkabıları. Ve yine hiç terlik yememiş (tadını bilmeyen) ebeveynlerin sevgi, ilgi ve merhametinden yoksun, çareyi sosyal ağlarda bulan, ileride o binalardan farksız, dimdik büyüyen çocuklar...* öğrenci bu çalışmasının sonunda eğitim, hoşgörü, merhamet gibi erdemlerin yok olduğunu dile getirerek *Toplumsal bilinci sağlama adına dile getirilecek binlerce sorun var. Ben en temelini ele almak istiyorum. Dünyayı daha yaşanılabilir hale getirecek olan, doğruyu, merhameti, hoşgörüyü ve insan olabilme erdemini kazandıracak olan ebeveynler ve öğretmenlerdir. Bir çocuk bir dünya demektir!* demiştir.

3.2. İkinci Çalışmaya Ait Bulgular ve Yorumlar:

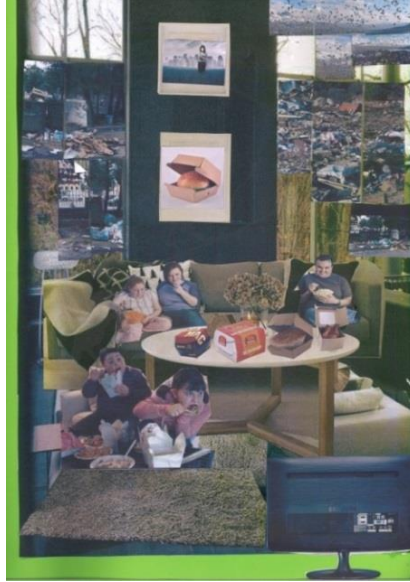
Resim 2. Öğrenci Çalışması 2

Kağıt üzerine kolaj tekniğiyle yapılan bu çalışmanın öncelikle ön yapısı değerlendirildiğinde şu sonuçlara varılabilir: Resimde kadın, erkek, çocuk ve gençler olmak üzere 6 figür görülmektedir. Çalışmada bir oda tasvir edilmiştir. Resimde televizyon,

bilgisayar, cep telefonu ve sosyal medya araçlarının simgeleri bulunmaktadır. Çalışmanın alt ve üst sınırlarına gazete kupürlerinden yazılar yerleştirilmiştir. Çalışmanın arka yapısı dediğimiz düşünsel temelini irdeleyen bir değerlendirme yapıldığında teknoloji ile duyarsızlaşan bir toplum konusuna vurgu yapıldığı görülmektedir. Balkir (2009: 11), öğretmen adaylarının görsel kültür hakkındaki algılarını araştırdığı çalışmasının sonuçları arasında katılımcıların küreselleşmenin etkisinin Türkiye’de daha da belirgin hale geldiğini, bu aynılaştırmanın sonucunda insanların ruhsal zenginliklerini yitirmekte olduklarını vurguladıkları gözlenmiştir. Katılımcılara göre görsel araçlarla ilgili sinema, tv, bilgisayar, mimarlık, şehir kültürü, çizgi filmlerin aynılaştırması ve ticari amaç için kullanılıyor olması da görsel kültürün parçasıdır. Öğrenci yazdığı metinde çalışmasının konusunu şu şekilde açıklamaktadır: *Bu çalışmamda teknolojinin bizi ne kadar duyarsız ve bencil bir hale getirdiğine değinmek istedim.* Resmin ortasına yerleştirilen televizyonda savaş görüntüsü var. Resimde bulunan genç ve çocukların ellerinde bilgisayar ve cep telefonlarının olması televizyondaki savaş görüntüsüyle çok da ilgilenilmediğinin göstergesi olarak sunulmuştur. Benzer bir savaş görüntüsü de odanın penceresi olarak yerleştirilmiş bölümde görülmektedir. Bununla vurgulanmak istenen şey ise toplum olarak çok yakınımızda süregelen siyasi, askeri ve sosyal problemlere karşı ilgisiz bir toplum haline gelinmesidir. Öğrenci bu düşüncesini şu sözleriyle dile getirmektedir: *Pencerede gördüğümüz savaş ise bize kafamızı uzatınca görebileceğimiz kadar yakın... Ama görmüyoruz, duymuyoruz, ilgilenmiyoruz... Resmin içinde bir televizyon var içindeki savaş resmi de bize aynı şeyi anlatıyor...* Burada duyarsızlaşmanın toplumsal bir problem olma durumu işlenmektedir. Toplumu duyarsızlaştıran ve yozlaştıran bir diğer unsur ise sosyal medya araçlarının çok kullanılması olarak yansıtılmıştır. Resmin sağ tarafına kafes içerisine bir sosyal medya amblemi olan kuş sembolü görülmektedir. Doğal bir kuşun yerine bu sembolün seçilmesini öğrenci, *Ruhu doyuran kuş sesi yok yapayız her şey o küçük teknolojik aletlerin içinde sanıyoruz gerçek kuş yerine twitter amblemi yeterli bizim için,* şeklinde açıklamaktadır. Yine resmin sağ tarafında duvarda sosyal medya amblemlerinin bulunduğu çerçeveler bulunmaktadır. Sanal dünyanın hayatımızdaki yerini belirtmek için öğrenci *Sanal dünya bizi çepeçevre sarmış ne yazık ki çerçevelerde sıcacık aile fotoğrafları olması gerekirken sosyal medya amblemleri ile dolu,* ifadesini kullanmıştır. Gazete sayfalarından oluşan parçayı kompozisyonda odanın dışına yerleştirildiğini görmekteyiz. Toplum olarak okumayan, sorgulamayan bir duruma geldiğini ifade etmektedir. Aynı zamanda bu sanal yapı içerisinde insanların birbirleriyle iletişimlerinin ve paylaşımlarını azaldığı da vurgulanmaktadır. Bu düşünceleri öğrenci *Gazetelerin hayatımızın içinde yeri bile yok yaşam alanlarımızın dışında hepsi; her şeyimiz*

sanal gazetelerimiz, dergilerimiz, kitaplarımız... Peki ya ailemize sevdiklerimize ne kadar duyarlıyız, acularımızı, üzüntülerimizi, sevinçlerimizi ne kadar paylaşıyoruz? Okumuyoruz, duymuyoruz, görmüyoruz... ifadeleriyle ortaya koymaktadır.

3.3. Üçüncü Çalışmaya Ait Bulgular ve Yorumlar:

Resim 3. Öğrenci Çalışması 3

Kağıt üzerine kolaj tekniğiyle yapılan bu çalışmanın öncelikle ön yapısı değerlendirildiğinde şu sonuçlara varılabilir: Resimde kadın, erkek ve çocuklar olmak üzere 5 figür bulunmaktadır. Çalışmada bir oda içerisinde bir aile tasvir edilmiştir. Resimde televizyon, masanın üzerinde ve figürlerin ellerinde yiyecekler bulunmaktadır. Resmin tam ortasında duvarda hamburger ve ağızı bağlanmış bir kadın figürü resimleri görülmektedir. Çalışmanın arka fonuna dağınık, çöp resimlerinin bulunduğu ayrıntılar yerleştirilmiştir.

Çalışmanın arka yapısı dediğimiz düşünsel temelini irdeleyen bir değerlendirme yapıldığında toplumsal değerlerin yozlaşması ve toplumun problemlere karşı duyarsızlaşması konusunda değişen yemek kültürüne vurgu yapıldığı görülmektedir. Popüler kültür simgesi olan hamburger imajını resmin tam ortasında büyük bir şekilde yerleştirilmesi resimde vurgulanan nokta olmuştur. Bu çalışmada aile metaforu üzerinden genel toplum yapısına atıf yapan öğrenci, tek tip insan modelinin arttığına, insanların birbirleriyle iletişimlerinin azaldığına, küreselleşmenin etkisiyle değerlerini kaybeden insanların toplumun genel yapısını oluşturduğuna dikkat çekilmektedir. Öğrenci bu noktadaki deneyimlerini şu sözlerle özetlemektedir: *Çalışmada kalabalık bir aile ile tanışıyoruz, ellerinde hamburger, cips, hazır ve sağlıksız besinleri nasıl tüketildiğini gözler önüne seriyor. Kendilerinden geçmiş bir şekilde bir yandan televizyon izleyerek yemek yemeğe devam ediyorlar. Sağlıksız beslenmeleri bir yana*

dursun aile içi diyalog sohbet yok. Televizyona bağlı sadece yemek yemekle meşguller oysa aile denilince hoş sohbet, anlamlı yemekler gelir akla, masa da herkesin oturduğu, konuşulan bir yer burada bunu göremiyoruz. Toplumun değerlerini kaybetmesi konusunda duyarsızlaşmanın ve yalnızlaşmanın hissedildiği toplumlara vurgu yapıldığı da görülmektedir. Bu vurgu resimde televizyon önünde hamburger yiyen insanların resmin gerisinde bulunan çevredeki kötü görüntülere rağmen umursamaz bir şekilde oturmaları bu durumu simgelemektedir. Öğrenci bu durumu şu ifadelerle açıklamaktadır: Hazır yemek yemek, iletişimsizlik, umursamazlık bir yana dursun peki çevremiz? Çevremizden bir haberiz o kadar meşgulüz ki başka şeylere, doğadan çevremizden bir haber yaşam sürüyoruz. Aynı zamanda her türlü çevre kirliliği ve çarpık kentleşme problemlerine değinen öğrencinin Çalışmam da çevreye de değinmek istedim çünkü ben çevreci bir bireyim doğayı seven, onu koruyan, değer veren. Kolajda pencereden dışarıya baktığımızda çöp, atıklar, gazlar daha birçok şeyi doğanın yok oluşunu görüyoruz. Aslında doğayı sadece çöplerle değil kimyasal atıklarla, ses kirliliği ile toprak kirliliği, ışık, hava, su, radyoaktif vb. daha birçok şey doğanın yok olmasına neden oluyoruz. Hem kendimize hem doğadaki canlılara, hayvanlara ve daha birçok şeye zarar veriyoruz. Bilinçli birey olmak adına buna son verelim çevremizi sevelim koruyalım yeni nesillere güzel bir doğa bırakalım, şeklinde ifadeleri de bulunmaktadır. Popüler kültürün toplumların yemek kültürünü etkilediğini de ifade eden öğrenci, zaman ve mekânın hızlı tüketimine yönelik eleştirel bir tutum sergilemektedir. Bunu da şu değerlendirmelerle dile getirmektedir: Çağımızın farkında olmadığı ama gittikçe artan bir hastalığıdır obezite. Her yıl 300 bin insan obezite nedeniyle hayatını kaybediyor. Bütün ülkeler, sağlık harcamalarının yüzde 10-12'sini, obezite ve obezitenin neden olduğu hastalıklara harcıyor.

3.4. Dördüncü Çalışmaya Ait Bulgular ve Yorumlar:

Resim 4. Öğrenci Çalışması 4

Kağıt üzerine kolaj tekniğiyle yapılan bu çalışmanın öncelikle ön yapısı değerlendirildiğinde resmin merkezinde bir tane erkek çocuğu görülmektedir. Mekân geniş bir arazi olarak tasarlanmıştır. Kağıt üzerinde oturan çocuğun etrafında 4 tane robot bulunmaktadır. Arka planda tarlada çalışan insanlar görülmektedir. Ön planda çocuk figürünün yanında 1 tane robot oturmuştur.

Çalışmanın arka yapısı değerlendirildiğinde temel düşüncesi daha açık anlaşılmaktadır. Çalışmanın konusu teknolojinin amacının dışında yanlış alanlara hizmet etmesi sonucunda yaşanan toplumsal sorunlar üzerinedir. Teknolojinin sadece popülerliği artırıcı rolünün vurgulanmasının yanlış olduğu ifade edilmektedir. Bu konu ile ilgili Shin (2016: 254, 260), çalışmasında 2014 yılında YouTube'da görüntülenme rekoru kıran Gingham Style'ı analiz etmektedir. Popüler kültürün teknolojiye bağlı olarak hızla yayıldığını, bu karmaşa içinde öğrencilerin eleştirel bakış açısı kazanması gerektiği sonucuna varmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencinin ifadesine göre teknolojik gelişmeler farklı amaçlar için kullanılmaktadır. *Yapılan teknolojik gelişmeler, huzuru, refahı, üretimi arttırmak, zamandan tasarruf etmek içindir. İnsanın ölümüne sebep olmak, birebir iletişimi kesmek yahut kenar süsü gibi asıl vasfının dışında kullanılmak amacıyla geliştirilmemiştir.* Çalışmanın mekânı olarak tercih edilen açık arazi görüntüsü ve çalışan insanlar ülkedeki tarımı, tarım ürünlerini ve üretimi temsil etmektedir. Ülkedeki tarımın bozulması, yapılan yanlış üretimlerin sonucudur. Bütün bunlardan çocuklar etkilenmekte ve gelecekte hasta bir toplumun oluşmasına zemin hazırlanmaktadır. *Teknolojiyle GDO'lu gıdalar değil de az zamanda az emekle çok ve kaliteli üretimler yapın. Herkese yaşam. Yerinde teknoloji kullanımı. Teknolojiyi faydalı kullanım.* Çalışmanın sağ ve sol tarafında yer alan robot figürleri gelecekte robotlaşmış aile yapısını temsil etmektedir. Çalışma, insanların teknoloji içinde boğularak doğal yaşamdan gitgide uzaklaştığını ifade etmektedir. *Kansere çözümler bulun, kitle imha silahları değil! Eğitimde teknolojiyi kullanın, okul çağındaki çocukları internet bağımlısı yapmayın,* şeklinde ifadesiyle araştırmaya katılan öğrenci, teknolojinin çarpık kullanımından doğan kötülüklerden bahsetmektedir. Teknolojinin faydalı yönlerinden çok zararlı amaçlar için kullanımına tepkisel bir çalışma olan bu resim *Bugün kullanılan teknoloji, elimizdeki telefon, çantamızdaki tabletten ibaret değil. Her alanda her CANLI için kolaylık sağlayacak teknoloji var. Kullanın bunu. KULLANALIM. Kötiye değil de iyilik için, kolaylık için kullanalım* mesajı vermektedir.

3.5. Beşinci Çalışmaya Ait Bulgular ve Yorumlar:

Resim 5. Öğrenci Çalışması 5

Kağıt üzerine kolaj tekniğiyle yapılan bu çalışmada kapalı lüks bir mekân görülmektedir. Çalışmanın sol tarafında geniş bir pencere, sağ tarafında elinde cep telefonu tutmuş Mona Lisa tablosu bulunmaktadır. Resmin merkezinde büyük oranda cindy bebek bulunmaktadır. Yine resmin merkezinde televizyon ve televizyon ekranında ölü çocuk görüntüsü bulunmaktadır. Ön planda renkli, abartılı koltuklarla hoş zengin bir ortam sağlanmıştır.

Çalışmanın düşünsel yapısı incelendiğinde cindy bebek figürü insanların kendi içinde yaşadığı mutlu ve zengin hayatı temsil etmektedir. Fotoğraf çeken Mona Lisa yine şatafatlı hayatı popüler bir simge üzerinden anlatmaktadır. Büyük pencere arkasındaki patlama görüntüsü ve televizyondaki ölü çocuk görüntüsü içeride olan bu lüks hayatın dışında resmedilmiştir. İnsanlar kendi lüks yaşantıları içinde dışarıda olan savaş, ölüm, yoksulluk gibi toplumsal durumları fark edemez duruma gelmiştir. Dünyada yaşanan savaş ve terör olayları sanat eğitimcileri ve sanatçıların kültürel ve görsel olarak yansıtmakla sorumlu oldukları önemli toplumsal konulardır. Sanat eğitimi bağlamında terörizm ve savaş kavramları görsel alanın toplumsal bakış açısını oluşturmaktadır. 11 Eylül saldırılarından sonra terörizm, Dünyada görsel boyutları şekillendirmiş, sembolizmi geliştirmiş ve eleştirel incelemeyi artırmış, eserleri bağlamsal açıdan zenginleştirmiştir (Darts, Tavin, Sweeny, Derby, 2008: 202, 206). Görsel kültür her zaman toplumsal öğretileri yansıtmak amacıyla kullanılmamıştır. Sanatta aktivist yaklaşımların göstergesi de olmuştur. Örneğin 2005 yılında Danimarka gazetesinde İslam'ın tasviri konusunda Hz.Muhammed'in ikonik görüntüsü, türban gibi simgelerin bulunması sonucunda farklı ülkelerde buna bağlı olarak saldırılar gerçekleşmiştir. Bu düşünceye paralel

olarak öğrenci çalışmasını şu şekilde değerlendirmektedir: *Kimse artık Suriye'deki katliam fotoğraflarına bakamıyor. O cansız çocukların bedenlerini görmeye kimsenin yüreği dayanmıyor. Bahsettiğimiz şey ölüm. Ölüm ve çocuklar... Birbirinden uzak durması gereken iki kelime. Tüm dünya hiçbir şeyi görmüyormuş gibi davranıyor. Olan bitenden haberimiz yokmuş gibi davranıyoruz. Kendi dünyamızda mutlu mesut yaşıyoruz huzur içinde! Lakin her gün ama her gün orada çocuklar, siviller, masumlar ölüyor, hastaneler vuruluyor, insani yardımlar bombalanıyor... İnsanlar öldürülüyor! Çocuklar öldürülüyor! İNSANLIK ölüyor!*

3.6. Altıncı Çalışmaya Ait Bulgular ve Yorumlar:

Resim 6. Öğrenci Çalışması 6

Kağıt üzerine kolaj tekniğiyle yapılan bu çalışmada yüzey birkaç farklı alana bölünerek düzenlenmiştir. Resimde kapalı bir mekân içerisinde erkek ve kadın figürleri bulunmaktadır. Resmin merkezinde kırmızı bir koltuk bulunmaktadır. Ön planda kadın ve erkek silüetleri görülmektedir. Arka planda kadın portreleri vardır. Çalışmanın konusuna ilişkin toplumda kadın figürünün temalaştırılmaya çalışıldığı söylenebilir. Özkan (2006: 32)'a göre günümüz popüler kültürü büyük oranda şiddete de dayalıdır. Belli televizyon programları ve kitaplar, belirli oranda şiddeti içermektedir. Bazı televizyon programlarında şiddet öyle ince olarak işlenmektedir ki, özellikle yansıtılmış şiddet önemli derecede popülerdir. Özellikle gücün ve kaynakların eşitsiz olarak dağıtıldığı, çatışan çıkar ortamlarının varlığı ile yapılandırılan toplumlarda yansıtılmış şiddet üzerinde durulmaktadır. Televizyondaki şiddet toplumdaki sınıf çatışmalarının somut bir temsili niteliğindedir.

Öğrenci çalışmasının konusunu *şiddetin toplumsal bir sorun olduğunu ele alarak sessizlik içerisinde çığlık atıp da duyamadığımız kadınların sesleri olup şiddete tepki göstermek*

istedim şeklinde ifade etmektedir. Resmin arka planında kadınların şiddet görmüş durumlarını anlatan görüntüler yerleştirilmiştir. Bu görüntüler insana acı veren ve uyarıcı görüntülerdir. Sağ tarafta ağzı bantla kapatılmış bir kadın, kadının susturulmasını temsil etmektedir. Yine erkek eliyle ağızları kapatılan kadın figürleri görülmektedir. Çalışmanın üst köşesinde boynuna ip takılmış kadın figürü kadının çaresizliğini simgelemektedir. Yani izleyiciyi etkileyen görüntülerden oluşmaktadır. Bu görüntüler yazılı metinlerle desteklenmektedir. Slogan şeklinde görülen bu yazılar çalışmanın tepkisel yönünü güçlendirmektedir.

Çalışmanın ortasına yerleştirilen büyük kırmızı koltuk cinselliği simgeleyen bir obje konumundadır. Cinsellik ve kadın olgusunun birlikte işlendiği bu kompozisyonda erkek baskın konumdadır. Kadını sadece cinsel obje olarak gören bir toplumda şiddetin baskın gücü hissedilmektedir. Araştırmaya katılan öğrencinin ifadesine göre sadece ülkemizde değil bütün dünyada pek çok kadına fiziksel ve psikolojik şiddet uygulanmakta. Bu günden haberli, habersiz yüzlerce, binlerce kadın aynı günde şiddetin çeşitli şekillerine maruz kalıyorlar. Geçmişten günümüze toplumda kadının rolünü tartışan öğrenci *İslam öncesi Türk destanlarında kadın, ilahi bir varlık olarak tasvir edilirken günümüzde kadınlar hor görülme ve baskı altında kalarak susturulmaktadır*, şeklinde bir değerlendirme yapmaktadır.

3.7. Yedinci Çalışmaya Ait Bulgular ve Yorumlar:

Resim 7. Öğrenci Çalışması 7

Kolaj tekniği ile yapılan bu çalışmada üç tane figür görülmektedir. Figürlerden iki tanesi çocuktur. Ellerinde bilgisayar görülmektedir. Televizyon ekranının içine yerleştirilmiş mekân görüntüsünde koltuklar, pencere ve duvarlarda asılı saatler görülmektedir. Resmin tam ortasında pencere ve pencerenin dışında görülen yüksek binalar bulunmaktadır. Figürlerin üzerine bazı kelimeler yerleştirilerek çalışma yazılarıyla desteklenmektedir. Çalışmanın

düşünsel yapısı incelendiğinde teknoloji ve insan temalı bir çalışma olduğu görülmektedir. Resmin sol tarafında yarı robot yarı insan görünümlü figür bulunmaktadır. Figür “dünya değişti” ifadesiyle desteklenmektedir. Bu da insanların teknolojik bir birey olduğunu temsil etmektedir. İnsanların insani değerlerini gitgide kaybetmesi yönünde anlatımları olan öğrenci *Eski aile yaşantılarının hep özlem ile dile getirilmesi ardından, eskiye dair hiçbir şeyi duygularımızda dahi barındırmak istemiyoruz. İlkel bir yaşam için istekte bulunsak da bunun için çaba sarf etmiyor tam tersine sözde ‘yenilikçi’ teknolojinin birer esiri oluyoruz* demiştir. Popüler kültürün bir parçası olan ve aynı zamanda günlük hayatı kolaylaştıran bazı aletlerin insanlığı tamamen esir almasının kötü yönlerinden bahseden öğrencinin *Daha doğalı 4 yıl olan bir bebek, 40 yaşındaki bir insandan daha iyi teknolojik alet kullanabiliyor. Teknoloji insan yaşantısına yalnızlık getiriyor, sahiplendiğimiz evcil hayvanımız bile ilgi ve alakamızdan mahrum kalıyor,* şeklinde ifadeleri görülmektedir. Resimde yer alan arkadaki saatler zamandaki değişimi ve zamanın hızlı değişimini simgelemektedir. Zamana bağlı olarak değişen dünyada değişimin hızında yok olan bir topluma karşı öğrenci, *Bir an önce kendimize gelmeliyiz kilometrelerce ötedeki bir insanın duyguları bir ekrandan anlamaya çalışmak yerine başucumuzda duran insanları dinlemeye, anlamaya yönelmeliyiz. Teknolojiyi hayatımızın bir bütünü olmaktan çıkarıp, onu ihtiyaç doğrultusunda kullanmaya yönelmeliyiz. “Teknoinsan” olmaya DUR! diyelim...* ifadesini kullanmaktadır.

3.8. Sekizinci Çalışmaya Ait Bulgular ve Yorumlar:

Resim 8. Öğrenci Çalışması 8

Kağıt üzerine kolaj tekniğinin kullanıldığı bu çalışma kapalı bir mekan içerisinde görülmektedir. Resimde koltuklar, duvarlarda resimler bulunmaktadır. Mekan lüks bir odayı yansıtmaktadır. Resmin tam ortasında büyük bir el figürü cep telefonu tutmaktadır. Cep

telefonunun ekran görüntüsünde mutlu bir aile fotoğrafı bulunmaktadır. Telefonun alt kısmında üzerinde “iyi ki doğdun Android” yazan bir doğum günü pastası vardır. Duvardaki resimlerden biri elinde cep telefonu tutan Mona Lisa, diğeri savaştan kaçıp kıyıya vuran Suriyeli çocuk ve elinde insan beyni tutan bir adamın “kullanın” ifadesiyle görsele dönüşmüş resimleridir. Deveci ve Bulut’un (2015: 215), araştırmasında imge ve simgelerin anlamlarını düşünmek, grafik tasarımdaki amaca göre imge ve simgeleri bilinçli kullanmak, kültürel kimliği oluşturan simgelerin çeşitliliği imge ve simgeleri evrensel ya da yerel yansıtmak ve anlam ilişkileri kurarak, derin anlamlar yaratmak gibi becerilerin kazandırılması sonucuna varılmıştır. Düşünsel bakımdan eserde kullanılan bu imgelerin her biri anlatımı güçlendirmek ve aynı kompozisyon içinde farklı anlatımları bir araya getirmek için kullanılmıştır. Öğrenci hazırladığı bu kompozisyonu düşünsel bakımdan şöyle açıklamaktadır: *İnsanların yararlı, eğlenceli, hoşnut olarak adlandırdıkları akıllı cihazların vb. olumsuz etkisi yaşamımızın bazı kesimlerine olumsuz anlamda aktarılmış durumdadır. Artık farkına varmadan güzel olarak da nitelendirdiğimiz kavramlar yaşantımızın göz bebekleri haline gelmiştir.* Burada hayatımızı kolaylaştıran cihazların bize güzelmiş gibi görünüp yaşattığı olumsuzlukların farkına varamayışımıza eleştirel bir bakış açısı ile yaklaşmıştır. “iyi ki doğdun android” ifadesi cep telefonlarının hayatımıza girmesiyle başlayan hem iletişime açık ve bir o kadar da iletişime kapalı bir dönemin başlangıcı olarak sayılabileceğini ifade etmektedir. Bu dönemde savaşta ölen çocuklara karşı toplumdaki sağduyu eksikliğine değinen çalışma aynı zamanda popüler kültür araçları arasında artık sorgulama ve düşünme becerisini yitiren toplumlara da dikkat çekmektedir.

4. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada öğrenciler görsel imgeler üzerinden dünyada ve içinde yaşadıkları toplumda kendilerine göre var olan problemleri sorgulayıcı bir uygulama gerçekleştirmiştir. Mamur (2012: 2172)’a göre öğrencilerin arzularını, hayal güçlerini ve entelektüel yapılarını harekete geçirecek, yaşamlarına etki eden sosyal, politik, ekonomik güçleri sorgulayabilmelerini sağlayacak türde bir yöntem çerçevesinde hareket edilmesi gerekmektedir.

Bu doğrultuda öğrenciler görsel kültür imgelerini çözümleme aşamasında Richard Hamilton’un “Günümüz Evleri” adlı eserini incelerken o günün değişen toplumu üzerine analizlerde bulunmuştur. Pop Sanatın II. Dünya savaşından sonra kapitalist ekonominin patlamasıyla ortaya çıkması mutluluğu yalnız maddi yaşam koşullarında arayan bir toplumu oluşturmuştur. Eserde bu durumu anlamlandıran pek çok imge bulunmaktadır. İmgeler çözümlenirken dünyanın siyasi durumu, tarihi olaylar ve toplumun sosyal özellikleri göz önünde bulundurulmuştur. Bu şekilde öğrenciler eseri incelerken sanat eleştirisi yapmış ve eser

analizini öğrenmiştir. Tavin (1999: 96) araştırmasında görsel kültür ve sanat eğitimi ile öğrenci deneyimleri arasındaki ilişkinin incelenmesiyle sanat eğitiminde kültürel çalışmalar, pedagojik eleştiri ve görsel kültür çalışmalarına yer verilmesi gerektiği sonucuna varmıştır. Öğrenciler bu imgeleri yorumladıktan sonra eseri günümüze uyarlayarak farklı bir boyutta yeniden ele almıştır. Bülbül (2012: 907), araştırmasında öğretimsel bir yaklaşım olarak görsel kültür çalışmalarının öğrenciye gördüğü imgeleri anlamlandırabilme, bu imgeleri günlük yaşamlarına daha bilinçli şekilde dahil edebilme ve sorgulayabilme yetisi kazandırmasına bağlı olarak öğrencilerin inceledikleri sanat eserinin estetik değerine dair fikir oluşturmalarının da kolaylaşabileceği sonucuna varmaktadır.

Araştırmada öğrencilerin günümüz toplum yapısını oluşturdukları çalışmaları toplumsal değişim, aile, iletişim eksikliği- toplumsal yalnızlık, eğitim, teknoloji, yapılandırılmış çevre ve sağlık alanlarına yönelik olmuştur. Öğrenciler uygulamaları yaparken çevreyi sorgulama ve eleştirel bakış açısını kullanmıştır. Toplumsal değişim alanında öğrencilerin gördükleri problemlerin başında teknolojinin hızlı ilerlemesi ve toplum üzerindeki olumsuz etkisi gelmektedir. Teknolojinin duyarsız ve tek tip insan formunu oluşturan özelliği yoğun olarak vurgulanmaktadır. Aynı şekilde fastfood tüketiminin popüler kültürün etkisiyle oluştuğunu ve insanların birbirleriyle iletişim kurdukları ortamların yitirilmesi toplum adına bir tehlike olarak kabul edilmiştir. Bu tehlike öğrenci resimlerinde hamburger imgesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Silvers (2004: 21), görsel kültür uygulamalarıyla öğrencileri diğer görsel tehlikeleri fark etme ve farklı şeyleri ayırt edebilme becerisi kazandırması gerektiğini ifade etmektedir. Öğrencilerin yapısal bozulma olarak ele aldığı bir diğer unsur ise aile formudur. Yapılandırılmış toplum içinde aile bireylerinin birbirine karşı duyarsızlaşması ve aile olgusunun gerektirdiği sıcaklığın artık hissedilmediğine dair görüşler bulunmaktadır. Böylece toplumsal yalnızlaşma ve bireysellik daha ön plana çıkmaktadır. Öğrenciler teknolojinin insanları yalnızlaştırdığını resimlerinde aynı ortamda birbirine sırtını dönmüş figürlerle temsil etmektedir. Çalışmalarda toplumsal değişimin bir diğer göstergesi de dünyada süren savaşlar, ölen çocuklar ve bunların karşısında yer alan zengin, duyarsız ve mutlu toplumlar olarak yansıtılmaktadır. Öğrenci çalışmalarında savaşların acımasızlığını anlatmak için 2015 yılında savaştan kaçarken kıyıya vurarak ölen Aylan Kurdi adlı çocuğun basına yansıyan fotoğrafı imge olarak kullanılmıştır. Çalışmalarda vurgulanan bir diğer unsur kadına şiddet konusudur. Kadına şiddet ile ilgili çalışmada el, erkek silueti gibi simgeler kullanılmıştır. Öğrencilerin bu imgeleri oluşturması aktarmak istedikleri düşüncenin yapısal karşılığıdır. Algılamayı öğrenmek bu noktada önemli görülmektedir. Barker (2010: 33), görsel kültür uygulamaları ile öğrencilerin düşünce

becerilerinin gelişimini arttırdığını ifade etmektedir. Görsel kültür materyalleri oluştururken eleştirel pedagojiye ve psikanalitik pedagojiden faydalanılarak yapılandırmacı teori çerçevesinde sorgulamaya dayalı bir eğitime dikkat edilmesi gerekmektedir. Yapılan araştırmada sorgulamalı eğitimin sonucunda öğrenciler yaşadıkları toplumun iyi ve kötü yönlerini tespit etmiştir. Böylece çevrelerindeki pek çok uyarıcı incelemiştir. Bu durum öğrencinin olumlu ya da olumsuz şartları ayırt etmek noktasında önemli görülmektedir. Helsler (2004: 64), görsel kültürün lise öğrencilerinin kimlik oluşumuna etkisini araştırmayı amaçladığı çalışmada görsel kültür uygulamalarının gençliğin tutumları, inançları, kimlik oluşumları üzerinde etkisine dair bir algıya ulaşmıştır.

Araştırmanın amacı doğrultusunda öğrenciler yapılan uygulama sonucunda görsel kültür imgelerini bilgi birikimleri, deneyimleri yoluyla algılama ve yazma becerisi kazanmıştır. Aynı zamanda öğrenciler kendi görsel çalışmalarını oluştururken kültürel sembelleri kullanarak düşünsel temelli bir çalışma gerçekleştirmiştir. Öğrenciler bu çalışma ile resimlerini oluştururken temelinde bir düşünceyi yansıtmayı gerektiğini görmüştür. Dolayısıyla sanat eğitiminde görsel kültür çalışmalarına yer verilmesi uygun görülebilir. Eckhoff ve Guberman (2006: 22, 24) yaptığı çalışmada çocukların bilmediği sanat eserlerinin anlamlarını okurken görsel kültür yoluyla deneyimlediği bilgileri kullandığı sonucundan hareketle popüler kültürün bir öğrenme deneyimi olması gerekliliğini vurgulamaktadır. Araştırmada belirtilen önerilerde olduğu gibi burada da öğrencilerin çalışmalarında düşünce temelli bir yol izlemelerinde alanla ilgili kaynakların okunması ve pek çok eser incelemesi önerilebilir. Bu şekilde elde edilen deneyimler diğer çalışmalara kolaylıkla yansıtılabilir. Bu doğrultuda Resim-iş Eğitimi Anabilim Dallarında ve Güzel Sanatlar Fakültelerinde görsel kültür içerikli derslerin atölye dersleriyle birlikte verilmeye başlanması faydalı olabilir. Araştırmada yapılan bu uygulama ile öğrenciler araştırma, yordama, yorumlama becerilerini çalışmalarına daha etkili bir şekilde yansıtabilmiştir. Bu nedenle öğrencinin eserleri yakından inceleme, üzerinde ayrıntılı şekilde araştırma yapabilme, bir imge ya da bir eser üzerine metinler yazabilme kazanımlarına sahip bir ders içeriği oluşturulması önerilebilir. Seçilen örneklem gereği bu araştırmanın çalışma grubu kız öğrencilerden oluşmaktadır. Kız-erkek öğrencilerin homojen dağılımıyla sayısı artırılan bir örneklem üzerinde buna benzer araştırmalar sürdürülebilir.

Kaynakça

- Anderson T. (2004). *Roots, Reasons, And Structure: Framing Visual Culture Art Education*. InJAE 1.3© NTAEC, 5-44.
- Aykut, A. (2013). Güncel Sistemden Estetik Eğitime Bir Öneri: Görsel Kültür Kuramı. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (9), 705-714.
- Barker, K. (2010). Conceptualising Visual Learning as an Embodied and Performative Pedagogy for all Classrooms. *Visual Culture Art Education: Critical Pedagogy, Identity Formation and Generative Studio Practices in Art*, Department of Art, Boise State University.
- Barnard, M. (2010). *Sanat Tasarım ve Görsel Kültür*. (1. Baskı). Güliz Korkmaz (Çev.). Ankara: Ütopya.
- Balkir, N. (2009). Perceptions of Visual Culture in Turkish Pre-Service Art Teacher Preparation, *International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 3(2), 1-13. <https://doi.org/10.20429/ijstl.2009.030222>
- Bauerlein, M. (2004). The Burdens of Visual Culture Studies, *Arts Education Policy Review*, 106(1), 5-12, DOI: 10.3200/AEPR.106.1.5-12
- Bedir Erişti, S. D. (2016). Bir Anlatı Biçimi Olarak Görsel Araştırma Yöntemleri. S. Duygu Bedir Erişti (Ed.), *Görsel Araştırma Yöntemleri Teori, Uygulama ve Örnek*. (s:156-166). Ankara: Pegem Akademi.
- Burger, M. B.F.A.(2011). *The World in Pictures: Aesthetics And Visual Culture in The Art Classroom Development Visual Literacy in Digital Environment*, Degree of Master of Arts, Presented to the Faculty of the Graduate School of The University of Texas at El Paso.
- Bülbül, H. (2012). Primary School Student's Perception of Images Transferred by Visual Culture and Form of Reflection on Their Paintings. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 47, 903 – 907. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.06.754>
- Carter, M. C. (2008). Volitional Aesthetics: A Philosophy for the Use of Visual Culture in Art Education, *Studies in Art Education A Journal of Issues and Research*, 49(2), 87-102.
- Çıldır, Z. (2015). Discussion on the Concept of Visual Culture at Museum within Postmodern Art Education, *Journal of Education and Future*, 8, 67-83.
- Daiello, V., Hathaway, K., Rhoades, M. & Walker, S. (2006). Complicating Visual Culture, *Studies in Art Education*, 47(4), 308-325.
- Darts, D., Tavin, K., Sweeny, R. W., Derby, J. (2008). Scopic Regime Change: The War of Terror, *Visual Culture, and Art Education A Journal of Issues and Research*, 49 (3), 200-217.
- Deveci, M., Bulut, E. (2015). Öğrencilerin Grafik Tasarımda İmge ve Simgeleri Kullanma Becerilerinin Geliştirilmesine Yönelik Bir Eylem Araştırması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (3): 185-216.
- Duncum, P. (2004). Visual Culture Isn't Just Visual: Multiliteracy, Multimodality and Meaning, *Studies in Art Education A Journal of Issues and Research*, 45(3),252-264.
- Duncum, P. (2005). Visual Culture Art Education: Why, What and How? Richard Hickman (Ed), *Critical Studies in Art & Design Education*, (s.151-162).USA: NSEAD.
- Eckhoff, A., Guberman, S. (2006). Daddy Daycare, Daffy Duck, and Salvador Dali Popular Culture and Children's Art Viewing Experiences, *Art Education*, 59 (5), 19-24.
- Freedman, K. (2003). Teaching Visual Culture: Curriculum, Aesthetics, And The Social Life Of Art, Teachers College, the National Art Education Association, Reston, VA 20191-1590.
- Freedman, K., Stuhr, P. (2004). Curriculum Change for the 21st Century: Visual Culture in Art Education. Eliot W. Eisner, Michael D. Day (Ed.). *Handbook of Research and Policy in Art Education*. 815-828, ISBN: 9780805849714.
- Gil-Glazer, Y. (2017). Visual culture and critical pedagogy: from theory to practice, *Critical Studies in Education*, 1-20. DOI: 10.1080/17508487.2017.1292298
- Gökay, M. (2004). Modanın Görsel Kültür ve Sanat Eğitimindeki Yeri, *Education and Science*, 29 (133), 39-46.
- Grushka, K. (2010). Conceptualising Visual Learning as an Embodied and Performative Pedagogy for all Classrooms, *Encounters on Education*, 11, 13-23.
- Helser, K. J. B.F.A. (2004). A Study of Visual Culture and Its Impact on Adolescent Identity, Degree Master of Arts, Graduate School of The Ohio State University.
- Kırıçoğlu, O. T., Stokrocki, M. (1997). Ortaöğretim Sanat Öğretimi, YÖK/Dünya Bankası, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Ankara.
- Mamur, N. (2012). Görsel Sanatlar Öğretmen Adaylarının Görsel Kültür Diyaloglarına Yönelik Algıları, *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(3), 2149-2174.
- Marganić, M.B. (2010). *Development Visual Literacy in Digital Environment*, MIPRO, 24-28, Opatija, Croatia.
- Merriam, S.B. (2015). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber (3.bs.) [Qualitative research a guide to design and implementation (3th ed.)] (Selahattin Turan, trans.)*. Ankara: Nobel.
- Mirzoeff, N. (1998). What is Visual Culture?. Nicholas Mirzoeff (Ed.), *The Visual Culture Reader*. (s: 3-13).USA & Canada: Routledge,

- Mitchell, W.J.T. (2002). Showing Seeing: A Critique of Visual Culture, *Journal of Visual Culture*, 1(2): 165-181.
- Özkan, H. H. (2006). Popüler Kültür ve Eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14 (1), 29-38.
- Parsa, A. F. (2004). İmgenin Gücü ve Görsel Kültürün Yükselişi, *Researchgate*, 1-14. <https://www.researchgate.net/publication/308785296>
- Shin, R. (2016). Gangnam Style and Global Visual Culture, *Studies in Art Education*, 57 (3), 252-264.
- Silvers, A. (2004) Pedagogy and Polemics: Are Art Educators Qualified to Teach Visual Culture?, *Arts Education Policy Review*, 106:1, 19-24, DOI: 10.3200/AEPR.106.1.19-24
- Stankiewicz, M. A. (2004). A Dangerous Business: Visual Culture Theory and Education Policy, *Arts Education Policy Review*, 105 (6), 5-14, DOI: 10.3200/AEPR.105.6.5-14
- Tavin, K., Kushins, J., Elniski, J. (2007). Shaking the Foundations of Postsecondary Art(ist) Education in Visual Culture, *Art Education*, 60(5), 13-19.
- Tavin, K. (1999). Toward a Critical Pedagogy of Visual Culture: Mapping the Socioscopic. *Marilyn Zurmuehlin Working Papers in Art Education* 15, 92-98.
- Tavin, K. (2000). Just Doing It: Towards a Critical Thinking of Visual Culture, *Perspectives in Critical Thinking: Essays by Teachers in Theory and Practice*, 110, 187-210.
- Tavin, K. M. (2005a). Opening Re-Marks: Critical Antecedents of Visual Culture in Art Education, *Studies in Art Education*, 47 (1), 5-22.
- Tavin, K. (2005b). Hauntological Shifts: Fear and Loathing of Popular (Visual) Culture, *Studies in Art Education*, 46 (2), 101-117.
- Türkcan, B., Coşkun, N. (2016). Görsel Kültür Çalışmaları. S. Duygu Bedir Erişti (Ed.), *Görsel Araştırma Yöntemleri Teori, Uygulama ve Örnek*. (s:73-108). Ankara: Pegem Akademi.
- Uysal, A. (2011). Görsel Kültürün ve Sosyo-Kültürel Olguların Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri, *Akademik Bakış Dergisi, Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 24, 1-20. <http://www.akademikbakis.org>